

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym

ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

Warszawa, czerwiec 2011 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Opracowanie:

Magdalena Wójcikowska

Wydział Monitorowania

Departament Zarządzania EFS

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

SPIS TREŚCI

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	5
RYNEK PRACY	6
SYTUACJA SPOŁECZNA	13
EDUKACJA I WYKSZTAŁCENIE	15
SPIS ILUSTRACJI	18

WPROWADZENIE

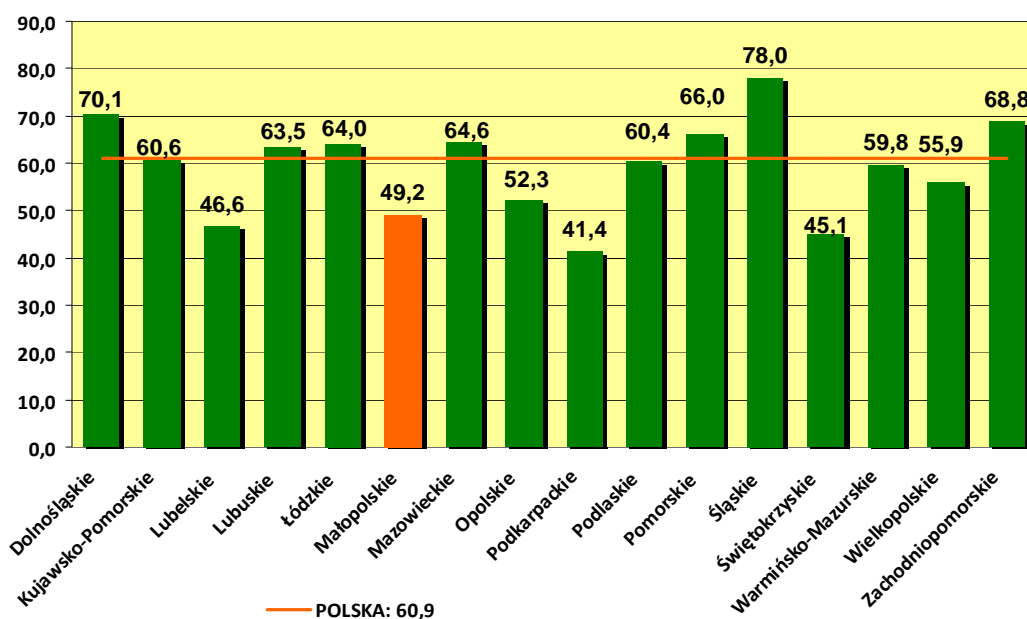
Głównym celem niniejszego opracowania jest poddanie analizie sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie małopolskim w obszarach oddziaływania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) 2007-2013. Celem opracowania jest jednocześnie wskazanie istotnych problemów, które pojawiają się na regionalnym rynku pracy oraz w obszarze edukacji i integracji społecznej. Analiza może być tym samym wykorzystywana przez regionalnych decydentów, tj. władze regionalne i lokalne do celów planowania aktywnej polityki rynku pracy oraz stanowi zachętę do podejmowania pogłębionych analiz na poziomie lokalnym.

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Na koniec 2010 r. w województwie małopolskim zamieszkiwało **3,3 mln osób, w tym 1,7 mln kobiet**. Stanowiły one 8,6% żeńskiej populacji Polski, co uplasowało region na 4. miejscu w kraju pod względem liczby kobiet zamieszkałych w województwie (za woj. mazowieckim, śląskim i wielkopolskim). **Liczba mieszkańców regionu wzrosła względem 2009 r. o ponad 11 tys.**, co jest zbieżne ze wzrostem liczby mieszkańców w połowie polskich województw i przekłada się na wzrost liczby ludności na poziomie kraju (o ponad 32 tys. osób).

Nieznacznie ponad połowa mieszkańców Małopolski rezydowała na obszarach wiejskich (50,8%¹), co potwierdza wartość **współczynnika urbanizacji równa 49,2%**.² Udział mieszkańców miast w całości populacji regionu utrzymuje się na stałym poziomie od kilku lat. W porównaniu z innymi województwami, Małopolska znajduje się w grupie regionów o najniższej wartości współczynnika urbanizacji, gdzie jego wartość nie przekracza 50% (obok sąsiednich województw tj. lubelskiego, podkarpackiego oraz świętokrzyskiego). Tymczasem, na poziomie kraju w III kwartale 2010 r. na obszarach miejskich mieszkało blisko 61% osób. Przyglądając się sytuacji w regionie, zauważamy, iż większość powiatów w omawianym okresie posiadała współczynnik urbanizacji poniżej 30% (13 z 22 powiatów). Jedynie w trzech miastach na prawach powiatu (Kraków, Nowy Sącz i Tarnów), a także w powiatach chrzanowskim i oświęcimskim ponad połowę populacji stanowili mieszkańcy miast.

Rys. 1 Ludność w miastach jako % ogółu ludności wg stanu na III kw. 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Analiza **wskaźnika obciążenia demograficznego** w regionie wskazuje na stosunkowo dużą liczbę osób w wieku **nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym**. Choć wartość tego miernika systematycznie spada, w 2009 r. wyniósł on 57,1 i należał do grupy najwyższych w kraju (obok województw lubelskiego, podlaskiego i świętokrzyskiego). Spoglądając ponadto na wskaźnik mierzący **liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym**

¹ Dane za III kw. 2010 r.

² jw.

przypadającą na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym równą 82, potwierdza się korzystna sytuacja w Małopolsce na tle kraju (dla Polski wskaźnik osiągnął wartość 87 osób). Liczebna przewaga młodych mieszkańców Małopolski nad pokoleniem osób, które zakończyły już pracę zawodową, napawa optymizmem w kontekście budowania gospodarczego potencjału regionu. Niemniej, obserwacja trendu zmian we wszystkich województwach wskazuje na systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym względem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (w Małopolsce wskaźnik ten wzrósł o ponad 5 pkt proc. wobec 2007 r.). Aby uzupełnić analizę sytuacji demograficznej w regionie, należy uwzględnić także **liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym, która nieco przewyższyła wartość dla kraju i wyniosła blisko 26 osób w 2009 r.**

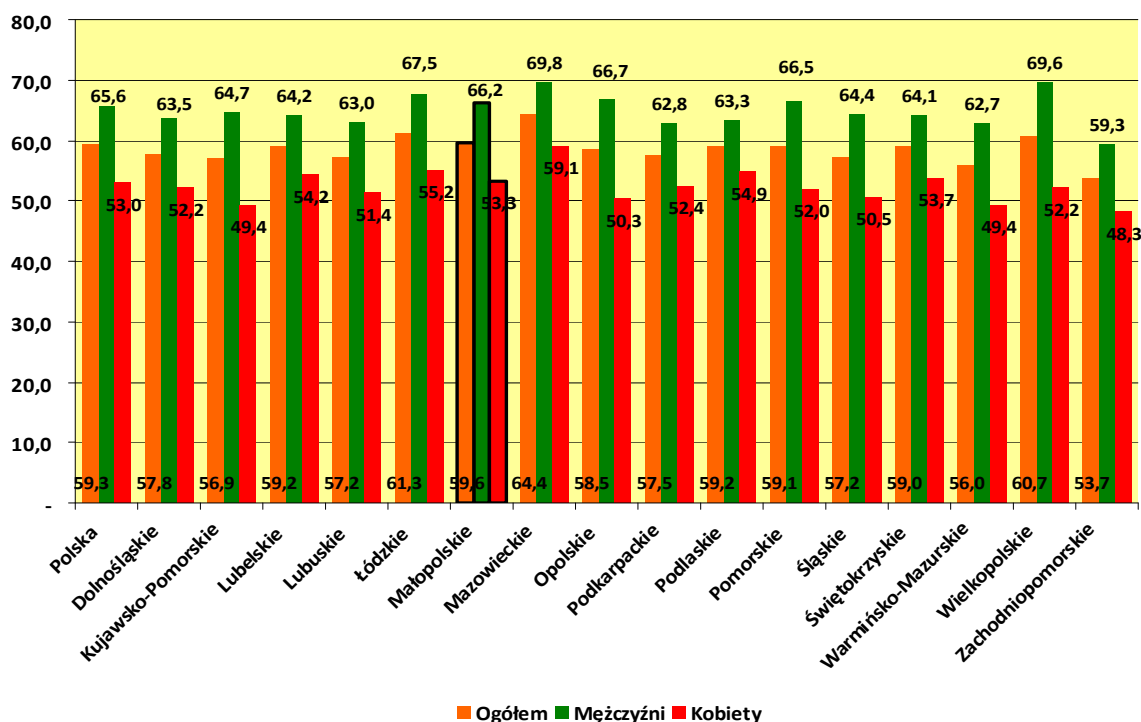
RYNEK PRACY

Wyniki **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** przeprowadzonego w IV kwartale 2010 r. wskazują na pogarszanie się sytuacji na rynku pracy w województwie małopolskim.

W IV kwartale 2010 r. w regionie zamieszkiwało **1,5 mln osób aktywnych zawodowo, w tym 1,3 mln pracujących**. Na wysokim poziomie utrzymywała się także **liczba biernych zawodowo** mieszkańców Małopolski, która w omawianym okresie wynosiła **1,2 mln osób** (wzrost o 1,7% w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku).

Pod względem **wskaźnika zatrudnienia wg BAEL**, określającego udział osób pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15-64 lata, Małopolska zajęła **4. miejsce w kraju**. Wartość osiągnięta w 2010 r., tj. **59,6%**, pozostawała nieznacznie wyższa od średniej krajowej równej 59,3%. W 2010 r. utrzymała się także znacząca dysproporcja między poziomem zatrudnienia wg płci. Wśród mężczyzn ww. wskaźnik osiągnął wartość 66,2%, podczas gdy wśród kobiet wyniósł niewiele ponad 53% (podobnie do poziomu krajowego).

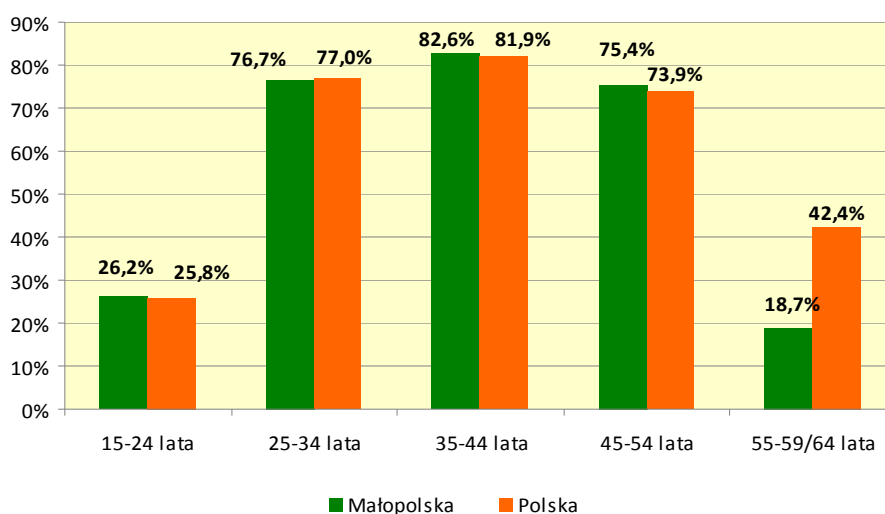
Rys. 2 Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata w Małopolsce wg BAEL (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Najwyższy poziom zatrudnienia odnotowano dla osób w wieku 35-44 lata, wśród których 82,6% było zatrudnionych. Niemniej, wartość ta była niższa zarówno od danych w korespondującym okresie w 2009 r., a także w III kwartale 2010 r. Blisko 75% populacji Małopolski w wieku 25-34 lata oraz 45-54 lata posiadało pracę w IV kw. 2010 r., wskaźnik zatrudnienia osiągnął natomiast najniższą wartość wśród osób młodych do 24. roku życia oraz w wieku 55-59/64. Dla tych grup wzrósł on o ok. 2 pkt proc. względem końca 2009 r., tj. do 26,2% oraz 18,7%. W skali kraju, obserwujemy nieznaczne różnice pomiędzy wskaźnikiem zatrudnienia wg grup wieku osiągniętym na poziomie Polski i w regionie. Jedynie wśród osób między 55. a 59/64. rokiem życia w Małopolsce odsetek zatrudnionych pozostawał znacznie poniżej średniej krajowej (o 23,7 pkt proc.).

Rys. 3 Wskaźnik zatrudnienia wg grup wieku (BAEL) w woj. małopolskim i w kraju w IV kw. 2010 r.

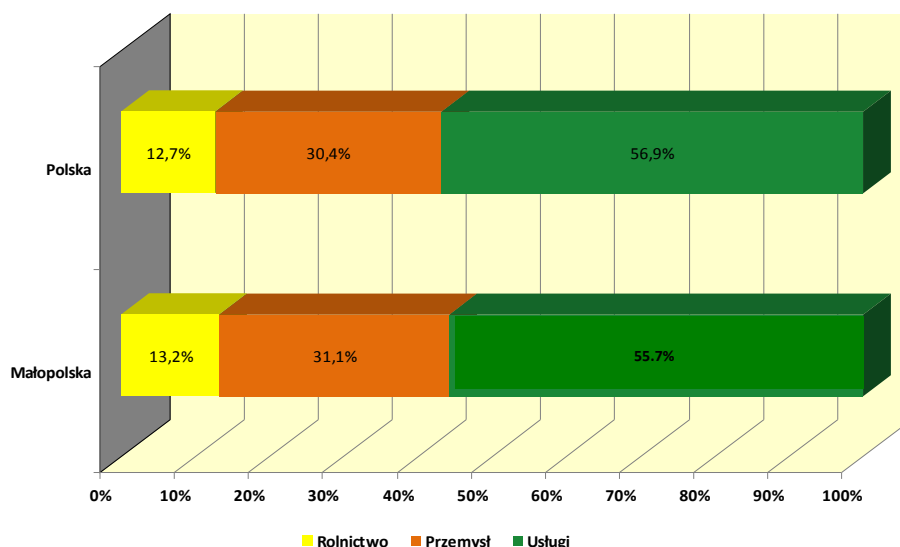
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BAEL

Pod względem **wykształcenia**, analogicznie do sytuacji w kraju, najwyższy poziom zatrudnienia w regionie cechował grupę osób z dyplomem wyższej uczelni (72,6% przy 76,9% w Polsce), natomiast najmniej osób pracowało w grupie legitymującej się świadectwem ukończenia gimnazjum, szkoły podstawowej bądź bez wykształcenia (14,5% w porównaniu z 16,3% w kraju). W obydwu grupach zatrudnienie w woj. małopolskim było niższe niż w Polsce. Należy zauważyć, że o ile wskaźnik zatrudnienia nieznacznie spadł względem końca 2009 r. wśród osób z wykształceniem wyższym, policealnym, średnim zawodowym i zawodowym, wzrósł on w sposób znaczący dla absolwentów liceów ogólnokształcących (8,4 pkt proc.). Odnotowano także niewielki wzrost wskaźnika zatrudnienia w grupie osób legitymujących się najniższym wykształceniem (0,8 pkt proc.). Wśród mieszkańców regionu posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące i zasadnicze zawodowe wskaźnik zatrudnienia utrzymywał się na poziomie krajowym w ostatnim kwartale 2010 r.

Analizując **strukturę zatrudnienia pod względem sektora gospodarki** (wg typologii PKD), największa część ogółu 1,3 mln osób pracujących zatrudniona była w **sektorze usług (732 tys. osób)** w ostatnim kwartale 2010 r.). Analogicznie do poprzednich lat, sektor ten dał pracę największej liczbie pracujących mieszkańców Małopolski (ponad 50% ogółu). Stosunkowo wysoki pozostawał także udział **przemysłu** w zatrudnieniu ludności regionu. W IV kw. 2010 r. **408 tys. osób** pracowało w tym sektorze gospodarki (mimo pewnej fluktuacji pracowników, zatrudnienie w przemyśle utrzymuje się na poziomie 30%). Najmniejszą liczbę pracowników odnotowano natomiast w **sektorze rolnym, w którym zatrudnionych było 173 tys. osób** (o 20

tys. więcej niż przed rokiem). Struktura zatrudnienia wg sektora gospodarki w woj. małopolskim była zbliżona do struktury na poziomie kraju w ostatnim kwartale 2010 r.

Rys. 4 Struktura zatrudnienia wg sektora gospodarki w 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Na koniec grudnia 2010 r. w Małopolsce **w rejestrze REGON zarejestrowanych było 331 tys. podmiotów gospodarki narodowej**, o 5,5% więcej niż w 2009 r.³ Ponad 97% ogólnej liczby podmiotów skupiał sektor prywatny, który systematycznie rozwijał się w województwie małopolskim na przestrzeni ostatniej dekady. **Od 2000 r. liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON wzrosła o 31,7%**. Ponad połowa podmiotów sektora prywatnego prowadziła działalność handlową, w zakresie naprawy pojazdów samochodowych, budownictwa oraz przetwórstwa przemysłowego (łącznie 51,7%). Zdecydowaną większość firm stanowiły mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, których liczba wzrosła do 314 tys., tj. o blisko 6% w porównaniu z końcem 2009 r. W ujęciu terytorialnym, wzrost liczby podmiotów zarejestrowano we wszystkich powiatach Małopolski, natomiast największą ich koncentrację odnotowano w regionie Krakowa (354 jednostki/km²).

Odnosząc się do dynamiki rozwoju regionu, należy wskazać, iż **w 2010 r. w Małopolsce zarejestrowano 36,4 tys. nowych podmiotów gospodarczych, wyrejestrowano natomiast 19,3 tys. podmiotów**. Największą rotacją podmiotów charakteryzowały się handel, naprawa pojazdów samochodowych oraz budownictwo. Na poziomie kraju, w 2010 r. zarejestrowano 105 nowych podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności, podczas gdy w Małopolsce wskaźnik ten osiągnął wartość **110 podmiotów**.

W 2009 r. największą liczbę nowych podmiotów gospodarki narodowej przypadających na 10 tys. ludności zarejestrowano w Krakowie i Nowym Sączu (po 135) oraz w powiecie tatrzańskim (133). Związane było to przede wszystkim z rozwojem turystyki na tych obszarach, a także z istnieniem dogodnej infrastruktury. Najmniejszą liczbę nowych podmiotów wpisano natomiast do rejestru REGON w powiatach dąbrowskim (55 podmiotów/10 tys. ludności) oraz proszowickim (57).

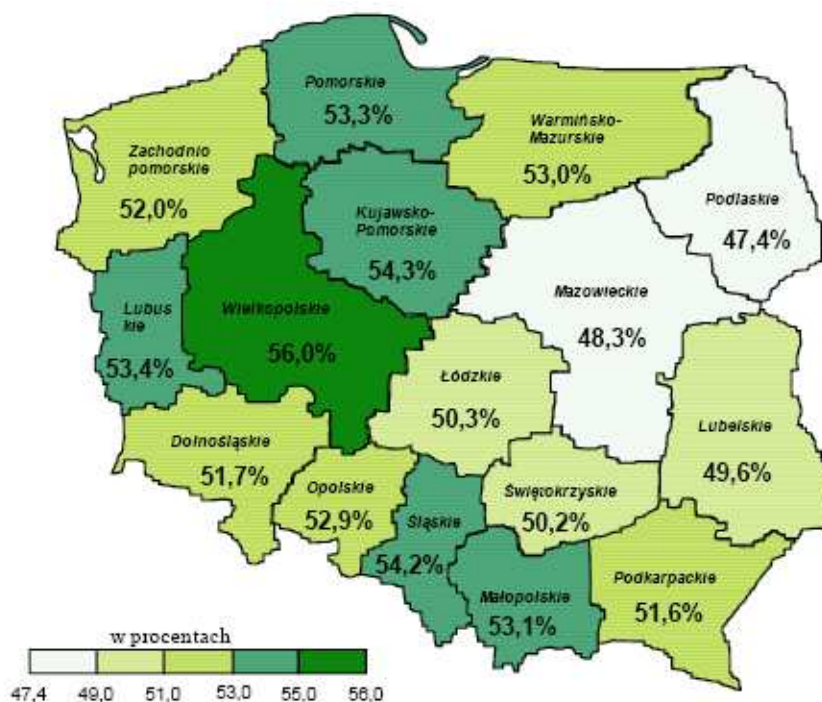
Mimo rosnącej liczby podmiotów gospodarczych funkcjonujących w regionie, o pogarszającej się sytuacji na rynku pracy świadczy przede wszystkim **liczba zarejestrowanych bezrobotnych**,

³ Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w województwie małopolskim, Urząd Statystyczny w Krakowie, luty 2011 r.

która w IV kwartale 2010 r. wyniosła **142,2 tys. osób (o 12,2 tys. więcej niż przed rokiem)**, z czego **53% stanowiły kobiety**. Dysproporcja między płciami na tym polu zauważalnie pogłębiła się względem ostatniego kwartału 2009 r., przy czym liczba bezrobotnych **kobiet** wzrosła o 11,7% (do 75,5 tys.), a populacja bezrobotnych **mężczyzn** powiększyła się o 6,9% (do 66,7 tys.). Pod względem **udziału bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych**, Małopolskę charakteryzowała stosunkowo wysoka wartość tego wskaźnika (53,1%) na tle kraju.

Rys. 5 Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych na koniec 2010 r. (w %)

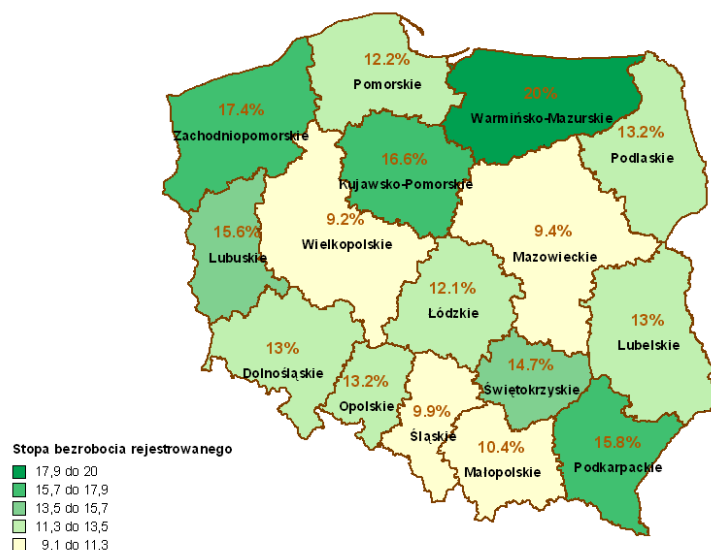

Źródło: Rynek pracy w Polsce – 2010 rok, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, 14.03.2011 r.

Na poziomie regionu, największa liczba bezrobotnych zarejestrowała się w urzędach pracy w Krakowie (18,7 tys.) oraz w powiecie nowosądeckim (12,6 tys.), najmniejsza natomiast w powiatach miechowskim (2 tys.) oraz proszowickim (2,2 tys.). Największy udział bezrobotnych kobiet w ogóle zarejestrowanych odnotowano w powiatach oświęcimskim (58,8%) i bocheńskim (58,6%), najmniejszy natomiast w powiecie tatrzańskim (42,7%).

Niemniej, pod względem **stopy bezrobocia rejestrowanego**, woj. małopolskie wypada pozytywnie na tle kraju. **W ostatnim kwartale 2010 r. wyniosła ona 10,4%, pozostając poniżej stopy krajowej równej 12,3%**. Małopolska uplasowała się na **4. miejscu wśród 16 regionów** z najniższą wartością tego wskaźnika, tj. za woj. wielkopolskim (9,2%), mazowieckim (9,4%) i śląskim (9,9%). O ile nie można pominąć faktu wzrostu stopy bezrobocia rejestrowanego względem analogicznego okresu poprzedniego roku o 0,7 pkt proc., należy podkreślić, iż tendencja wzrostowa charakteryzowała w tym okresie większość polskich województw.

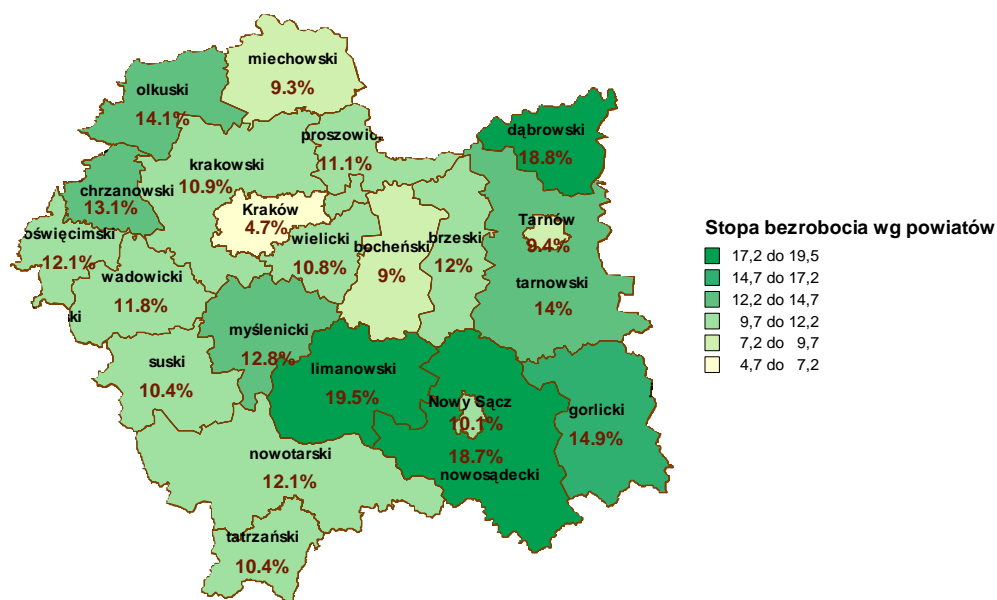
Rys. 6 Stopa bezrobocia rejestrowanego wg województw w IV kwartale 2010 r. (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W skali regionu, na koniec 2010 r. odnotowano znaczące zróżnicowanie pod względem osiągniętego poziomu stopy bezrobocia rejestrowanego. Rozpiętość pomiędzy powiatami o największej (powiat limanowski) i najmniejszej (Kraków) wartości tego wskaźnika wyniosła aż 14,8 pkt proc. W grupie powiatów o najniższej stopie bezrobocia rejestrowanego znalazły się m.in. Kraków (4,7%), powiaty bocheński (9%) i miechowski (9,3%), a także Tarnów (9,4%) i Nowy Sącz (10,1%). Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano natomiast w powiatach limanowskim (19,5%), dąbrowskim (18,8%) i nowosądeckim (18,7%).

Rys. 7 Stopa bezrobocia rejestrowanego wg powiatów w woj. małopolskim na koniec 2010 r. (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Analizując kondycję rynku pracy w Małopolsce, warto odnieść się także do informacji nt. **stopy bezrobocia pochodzących z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności**. Zgodnie z **BAEL**,

udział bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo wyniósł w IV kw. 2010 r. **9,4%**, przewyższając stopę krajową o 0,1 pkt proc. W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku **wzrosła ona o 1,9 pkt proc.** W ostatnim kwartale 2010 r. **stopa bezrobocia wyniosła odpowiednio 8,3% oraz 10,7% dla kobiet i mężczyzn w regionie.** Względem analogicznego okresu poprzedniego roku wzrosła ona o 1,7 pkt proc. wśród mężczyzn oraz o 2,1 pkt proc. wśród kobiet. Niższą od Małopolski stopę bezrobocia posiadały m.in. woj. mazowieckie (7,3%), wielkopolskie (8,6%) oraz śląskie (8,8%).

W odniesieniu do **miejsca zamieszkania**, dysproporcja na niekorzyść mieszkańców miast województwa małopolskiego utrzymała się w porównaniu z analogicznym okresem 2009 r. **Blisko 10% aktywnych zawodowo mieszkańców miast było bezrobotnych w IV kw. 2010 r., w porównaniu z 9,1% mieszkańców wsi.** Bardziej zauważalny wzrost stopy bezrobocia odnotowano jednakże **na obszarach wiejskich, gdzie odsetek osób zarejestrowanych w urzędach pracy wzrósł o 3 pkt proc.** względem IV kw. 2009 r. (wśród mieszkańców miast stopa bezrobocia wzrosła w tym czasie o 0,9 pkt proc.).

Pod względem **wykształcenia, najgorsza sytuacja** na rynku pracy panowała wśród osób legitymujących się **wykształceniem średnim ogólnokształcącym**, dla których stopa bezrobocia wyniosła w IV kw. 2010 r. **13,8%** (o 2,6 pkt proc. mniej niż w 2009 r.). W grupie osób aktywnych zawodowo z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym osiągnęła ona poziom 10,2%, a wśród osób legitymujących się wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym, była równa 13,1%. W tych grupach zarejestrowano największy wzrost stopy bezrobocia, odpowiednio o 4,1 pkt proc. oraz 3,5 pkt proc. względem IV kw. 2009 r. Wskaźnik ten zmniejszył się natomiast o niecały 1 pkt proc. wśród osób posiadających dyplom wyższej uczelni. Dla tej właśnie grupy odnotowano najniższą w Małopolsce stopę bezrobocia równą 5,7% w ostatnim kwartale 2010 r.

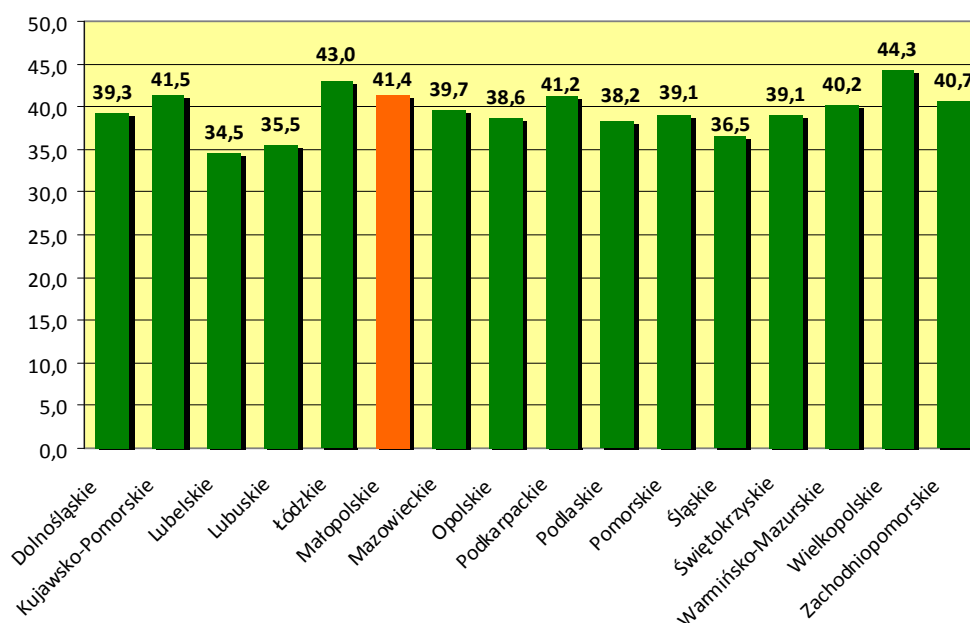
Zarejestrowani **bezrobotni pozostający bez pracy dłużej niż rok** stanowili w 2010 r. **29,7% ogółu bezrobotnych.** Niemniej, ich udział w ludności aktywnej zawodowo był stosunkowo niski, tj. 3,1% (4. miejsce w kraju), pozostając poniżej średniej dla kraju równej 3,6%. W skali regionu, bezrobotni pozostający bez zatrudnienia przez okres co najmniej 12 m-cy i zarejestrowani w PUP stanowili najwyższy odsetek ludności aktywnej zawodowo w powiatach limanowskim (8,3%) oraz dąbrowskim (7,4%). Najniższy poziom tego miernika odnotowano natomiast w Krakowie (1,3%) i w powiecie bocheńskim (1,9%).

Mimo wzrostu stopy bezrobocia oraz stosunkowo niskiego wskaźnika zatrudnienia w IV kw. 2010 r., liczba bezrobotnych w regionie zmniejszyła się w całym 2010 r. o około 200 tys. osób, z czego 41,4% podjęło pracę. Małopolska uplasowała się tym samym w czołówce kraju tuż za woj. wielkopolskim (pracę podjęło tam 44,3% bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji urzędów pracy), woj. łódzkim (43%) oraz woj. kujawsko-pomorskim (41,5%).⁴

---

⁴ Rynek pracy w Polsce – 2010 rok, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, 14.03.2011 r.

Rys. 8 Podjęcia pracy w ogólnej liczbie wyłączonych z ewidencji PUP w 2010 r. (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Rynek pracy w Polsce – 2010 rok*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, 14.03.2011 r.

Efektywność zatrudnieniowa podstawowych form aktywizacji, tj. **wskaźnik ponownego zatrudnienia**, wyniosła w 2009 r. **50,7%**. Oznacza to, iż ponad połowa osób, które zakończyły aktywizację w 2009 r. znalazła w ciągu 3 miesięcy zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub podjęła działalność na własny rachunek. Wartość miernika osiągnięta w regionie była nieznacznie niższa od średniej krajowej równej 53,2%. Najwyższą efektywność zatrudnieniową odnotowano w woj. wielkopolskim (60,9%) i łódzkim (57,7%), najmniejszą natomiast w woj. opolskim (46,5%) oraz mazowieckim (42,4%).

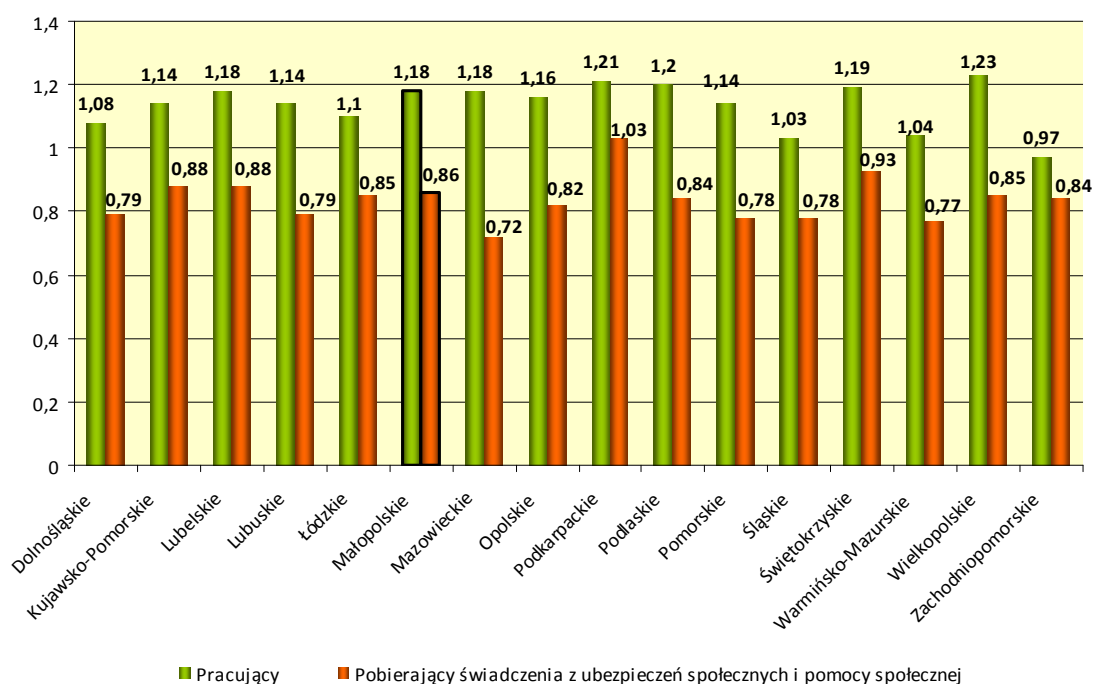
Na poziomie regionu, najwyższą skuteczność instrumentów APRP zarejestrowano w powiecie myślenickim, gdzie wyniosła ona 69,6% w 2009 r., a także w powiatach limanowskim (67,2%) i suskim (63,4%). W 12 z 21 powiatów wskaźnik ponownego zatrudnienia przekroczył poziom 50%, a tylko w dwóch był niższy od 40%, tj. w powiecie chrzanowskim (35%) oraz w Krakowie (37,2%).

Przyglądając się potencjałowi regionu w zakresie innowacyjnego rozwoju, przeanalizować należy ponadto **udział osób zatrudnionych w sektorze B+R (badania i rozwój) w ogóle pracujących**. Na poziomie kraju, niezmiennie od 2007 r., odsetek pracowników sektora B+R utrzymywał się na poziomie 0,8% wszystkich zatrudnionych. Podobnie, w województwie małopolskim wartość ta od trzech lat pozostawała bez większych zmian i wynosiła w 2009 r. **1,1%**. **Udział pracowników sektora badań i rozwoju w liczbie zatrudnionych należy tym samym do najwyższych w kraju**, zaraz po woj. mazowieckim, w którym pracownicy tego sektora stanowili 1,4% ogółu zatrudnionych. Wysoki odsetek pracujących w tym sektorze w Małopolsce wiąże się z dużą liczbą ośrodków akademickich funkcjonujących w województwie (7,3% ich liczby w kraju w 2010 r.) oraz relatywnie wysokich nakładów na badania i rozwój (10,2% nakładów krajowych w 2009 r.).

SYTUACJA SPOŁECZNA

Przyglądając się sytuacji **gospodarstw domowych** w woj. małopolskim, wskazać należy na przeciętną **liczbę osób pracujących w gospodarstwie domowym**, która w 2009 r. wyniosła **1,18**. (na poziomie kraju powyższy miernik osiągnął poziom 1,13). Odnotowano tym samym nieznaczny spadek jego wartości względem dwóch poprzednich lat (łącznie o 0,04 wobec 2007 r.). Inny wskaźnik określający **liczbę osób pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej w gospodarstwie domowym** osiągnął wartość **0,86**, nieznacznie przewyższając średnią krajową równą 0,82. Od 2006 r. powyższe mierniki sytuacji gospodarstw domowych znajdowały się nieznacznie powyżej średniego poziomu dla kraju.

Rys. 9 Przeciętna liczba osób pracujących oraz pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej w gospodarstwie domowym wg województw w 2009 r.

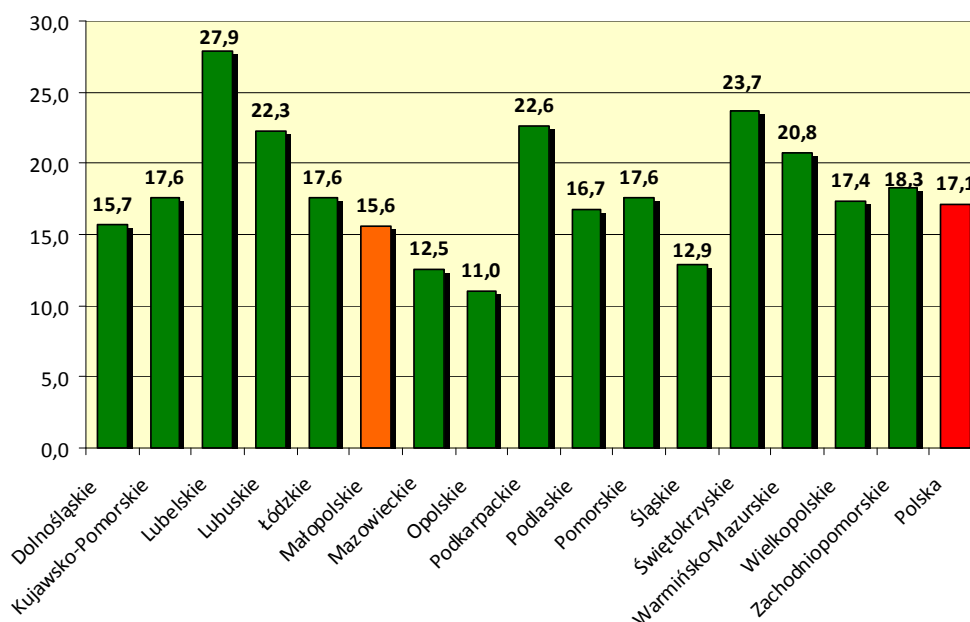
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Mając na uwadze nieznacznie wyższy od średniej krajowej wskaźnik dot. osób pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej w przeciętnym małopolskim gospodarstwie, należy zwrócić uwagę na **liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (w postaci zasiłków okresowych) przypadającą na 1 tys. mieszkańców regionu**. W Małopolsce miernik ten osiągnął poziom **7 osób** w 2009 r. (w porównaniu ze średnią krajową wynoszącą 12). Woj. małopolskie, obok woj. mazowieckiego, mogło tym samym poszczycić się najmniejszą w kraju liczbą świadczeniobiorców instytucji pomocy społecznej. W I półroczu 2010 r. odnotowano podobną sytuację, tj. 5 osób korzystało ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców regionu, podczas gdy na poziomie kraju liczba ta wynosiła 9.

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym (po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych) w 2009 r. wyniósł **15,6%** w woj. małopolskim. Odsetek osób żyjących poniżej granicy ubóstwa był niższy niż przeciętnie w Polsce. Co istotne, począwszy od 2005 r. wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym nie osiągnął nigdy poziomu krajowego. W skali kraju, Małopolska znalazła się za woj. opolskim (11%), mazowieckim (12,5%) oraz śląskim (12,9%).

ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

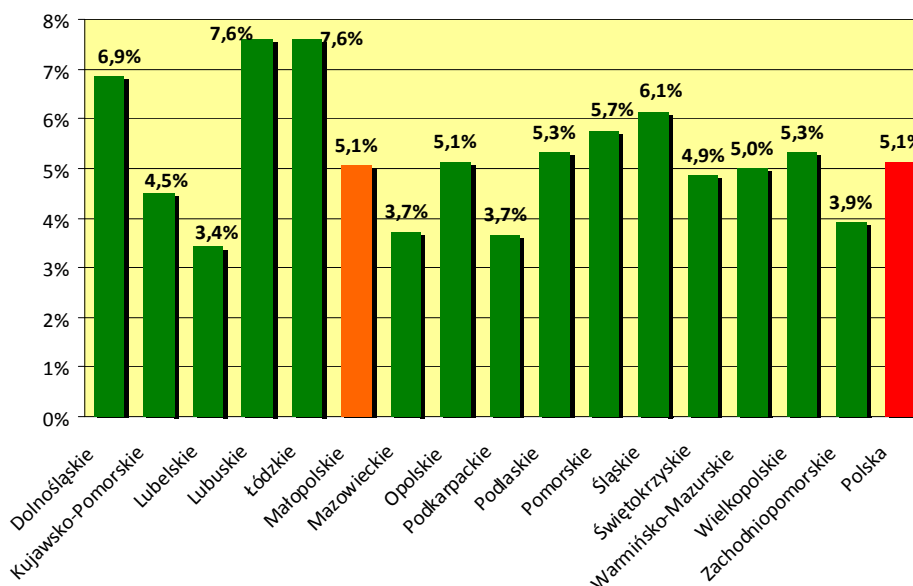
Rys. 10 Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych wg województw w 2009 r. (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Należy zwrócić także uwagę na **sytuację osób niepełnosprawnych** na małopolskim rynku pracy. Wg stanu na koniec grudnia 2010 r., **wśród 142,2 tys. zarejestrowanych w regionie bezrobotnych znajdowało się 7,2 tys. osób niepełnosprawnych** (5,1% ogółu). Nieznacznie ponad połowę tej grupy stanowiły kobiety. Udział osób niepełnosprawnych w ogóle osób bezrobotnych odnotowany w Małopolsce był tożsamy z poziomem krajowym.

Rys. 11 Udział osób niepełnosprawnych w ogóle osób bezrobotnych wg województw na koniec 2010 r. (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych MPiPS

ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

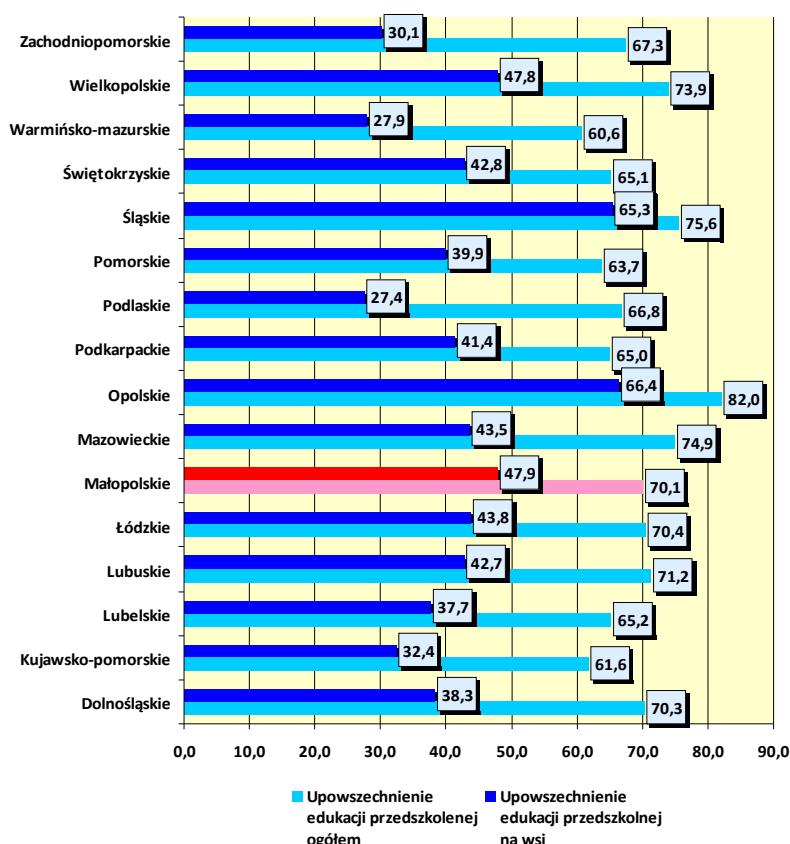
Odnosząc się do **wskaźnika zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych** w wieku 15-64 lata, w 2010 r. wyniósł on **19,8%**, tj. 0,7 pkt proc. poniżej poziomu krajowego. Mimo iż od 2007 r. obserwuje się jego stopniowy wzrost (łącznie o 1,1 pkt proc. w ciągu ostatnich czterech lat), pozostaje on dużo niższy od wartości osiągniętej w województwach zatrudniających największy odsetek osób niepełnosprawnych. W woj. świętokrzyskim wskaźnik ten osiągnął poziom 29%, a w woj. podkarpackim 26%. Niemniej, plasując się wśród regionów o wartości wskaźnika zbliżonej do średniej krajowej, Małopolska uzyskała wyższy poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych od takich regionów jak woj. warmińsko-mazurskie (15%) czy woj. zachodniopomorskie (15,4%).

EDUKACJA I WYKSZTAŁCENIE

W 2009 r. w woj. małopolskim funkcjonowało 868 **przedszkoli** (10,3% ogółu w kraju). W skali regionu, największą liczbą przedszkoli pochwalić się mógł Kraków (192) oraz powiaty tarnowski (56), oświęcimski (53) i krakowski (53). Najmniej znajdowało się ich natomiast w powiatach miechowski (5) oraz proszowickim (8).

W skali kraju, analiza **odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym** (wg danych GUS) plasuje Małopolskę wokół średniego poziomu dla 16 województw. W 2010 r. wskaźnik ten osiągnął w regionie wartość **70,1%** tj. o 3,1 pkt proc. więcej niż w 2009 r. Region uplasował się tym samym na 8. miejscu w kraju, powyżej średniej krajowej wynoszącej blisko 69%. Małopolska znalazła się tym samym za woj. opolskim (82%) oraz śląskim (75,6%), ale przed woj. kujawsko-pomorskim (61,6%) i warmińsko-mazurskim (60,6%), w których odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym był najniższy w kraju.

Rys. 12 Upowszechnienie edukacji przedszkolnej wg województw w 2010 r. (w %)

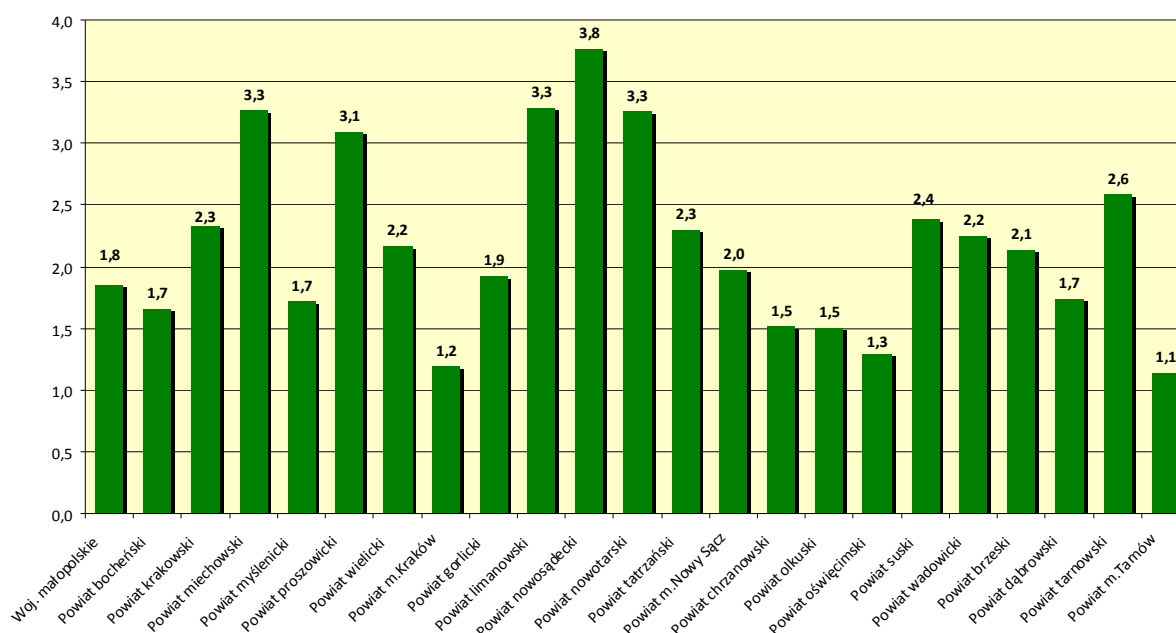

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując **upowszechnienie edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich**, w 2010 r. w Małopolsce opieką objęto **47,9%** dzieci zamieszkałych na terenach wiejskich. Osiągnięty odsetek był **trzecim najwyższym wśród wszystkich województw**, tj. za woj. opolskim (66,4%) oraz śląskim (65,3%). Odsetek dzieci uczęszczających do przedszkoli na obszarach wiejskich był wyższy o 5 pkt proc. od poziomu krajowego.

Ponadto, **liczba dzieci w wieku 3-6 lat przypadających na jedno miejsce w ośrodku wychowania przedszkolnego** (tj. przedszkole, punkt lub zespół przedszkolny) była w 2009 r. tożsama ze średnią krajową i wyniosła 1,8. W skali regionu, powyższy wskaźnik osiągnął najwyższą wartość w powiatach nowosądeckim (3,8), nowotarskim (3,3), limanowskim (3,3) oraz miechowskim (3,3), najmniejszą natomiast w Tarnowie (1,1) i Krakowie (1,2).

Rys. 13 Liczba dzieci w wieku 3-6 lat przypadających na jedno miejsce w ośrodku wychowania przedszkolnego wg powiatów w woj. małopolskim w 2009 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

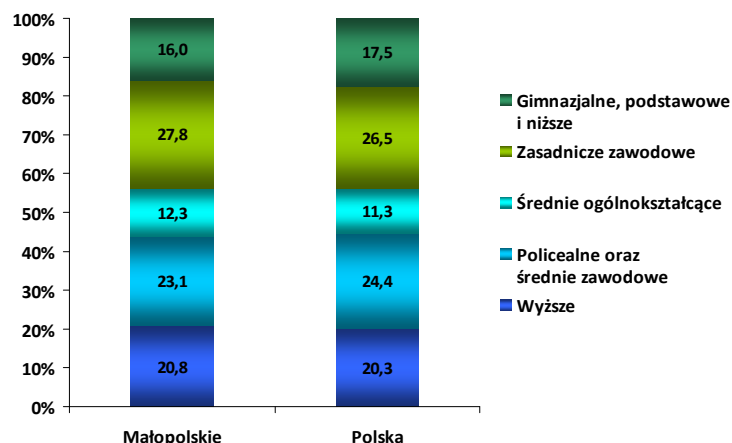
W odniesieniu do przeciętnych wyników **egzaminu gimnazjalnego** w 2010 r., uczniowie z obszaru Małopolski osiągnęli rezultaty na poziomie **31,7 pkt w części humanistycznej** oraz **25 pkt w części matematyczno-przyrodniczej**. Co istotne, **małopolscy uczniowie gimnazjów wypadli najlepiej na tle kraju w obu częściach egzaminu**. W odniesieniu do wyników z 2009 r., były one o 1-2 pkt wyższe niż w 2010 r. Niemniej, wtedy również przeciętne wyniki w Małopolsce znalazły się powyżej średniej krajowej zarówno w części humanistycznej, jak i matematyczno-przyrodniczej egzaminu.

Pod względem **udziału ludności w wieku 15-64 lata wg poziomu wykształcenia w ogólnej liczbie mieszkańców Małopolski**, w IV kwartale 2010 r. osoby z **wykształceniem zawodowym** stanowiły największą część ogółu ludności, tj. **27,8%** (spadek o 2,2 pkt proc. względem 2009 r.). Wzrósł udział osób legitymujących się wykształceniem **policealnym i średnim zawodowym** oraz **wyższym** odpowiednio do **23,1%** i **20,8%** (o 0,3 oraz 2,2 pkt proc.). Na tym samym poziomie względem ostatniego kwartału 2009 r. utrzymał się udział ludności z wykształceniem **średnim ogólnokształcącym (12,3%)**, a osoby legitymujące się **najniższym typem wykształcenia** stanowiły **16%** ogółu mieszkańców regionu (spadek o 0,3 pkt proc. względem IV kw. 2009 r.).

ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

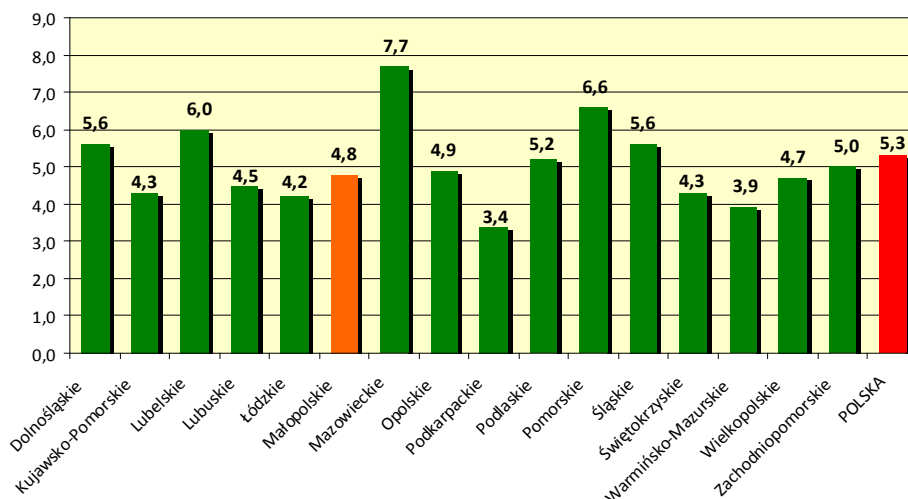
Rys. 14 Udział ludności w wieku 15-64 lata wg poziomu wykształcenia w ogólnej liczbie mieszkańców w woj. małopolskim i w Polsce w IV kw. 2010 r. (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Porównując udział poszczególnych grup ludności w wieku 15-64 lata wg poziomu wykształcenia w ogólnej liczbie mieszkańców w Małopolsce i w kraju, zauważamy zbieżność struktury ludności pod względem wykształcenia na tych dwóch poziomach. Biorąc natomiast pod uwagę **poziom kształcenia ustawicznego osób dorosłych**, w 2010 r. **4,8%** mieszkańców Małopolski w wieku 25-64 lata kształciło lub dokończało się. Odnotowano tym samym wzrost wartości powyższego wskaźnika, który w 2010 r. osiągnął poziom najwyższy od 2001 r. Niemniej, odsetek osób dorosłych objętych kształceniem ustawicznym w woj. małopolskim pozostawał nieznacznie poniżej średniego poziomu dla kraju równego 5,3%.

Rys. 15 Odsetek osób w wieku 25-64 lata kształcących się lub dokończających się wg województw w 2010 r. (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

SPIS ILUSTRACJI

Rys. 1 Ludność w miastach jako % ogółu ludności wg stanu na III kw. 2010 r.	5
Rys. 2 Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata w Małopolsce wg BAEL (w %)	6
Rys. 3 Wskaźnik zatrudnienia wg grup wieku (BAEL) w woj. małopolskim i w kraju w IV kw. 2010 r.	7
Rys. 4 Struktura zatrudnienia wg sektora gospodarki w 2010 r.	8
Rys. 5 Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych na koniec 2010 r. (w %)	9
Rys. 6 Stopa bezrobocia rejestrowanego wg województw w IV kwartale 2010 r. (w %)	10
Rys. 7 Stopa bezrobocia rejestrowanego wg powiatów w woj. małopolskim na koniec 2010 r. (w %).....	10
Rys. 8 Podjęcia pracy w ogólnej liczbie wyłączonych z ewidencji PUP w 2010 r. (w %).....	12
Rys. 9 Przeciętna liczba osób pracujących oraz pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej w gospodarstwie domowym wg województw w 2009 r.	13
Rys. 10 Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych wg województw w 2009 r. (w %)	14
Rys. 11 Udział osób niepełnosprawnych w ogóle osób bezrobotnych wg województw na koniec 2010 r. (w %)	14
Rys. 12 Upowszechnienie edukacji przedszkolnej wg województw w 2010 r. (w %)	15
Rys. 13 Liczba dzieci w wieku 3-6 lat przypadających na jedno miejsce w ośrodku wychowania przedszkolnego wg powiatów w woj. małopolskim w 2009 r.	16
Rys. 14 Udział ludności w wieku 15-64 lata wg poziomu wykształcenia w ogólnej liczbie mieszkańców w woj. małopolskim i w Polsce w IV kw. 2010 r. (w %)	17
Rys. 15 Odsetek osób w wieku 25-64 lata kształcących się lub doksztalających się wg województw w 2010 r. (w %)	17